

KARATE SPORT TURI BO‘YICHA O‘QUVCHI YOSHLAR O‘RTASIDA OMMAVIY SPORT TADBIRLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH

TOSHKENT XALQARO MOLIVAVIY BOSHQARUV VA
TEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI 2-KURS MAGISTRANTI
RO‘ZMATBOYEV ANVARBEK

ANNOTATSIYA: Mazkur ilmiy maqolada karate sport turi asosida o‘quvchi yoshlar o‘rtasida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish va boshqarishning pedagogik hamda tashkiliy jihatlarini yoritilgan. Tadqiqot jarayonida karate mashg‘ulotlari va sport tadbirlarini samarali tashkil etish usullari, boshqaruv mexanizmlari hamda ularning o‘quvchilarning jismoniy tayyorgarligi, intizomi va sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga ta’siri o‘rganildi. Tajriba natijalari karate sport tadbirlari o‘quvchi yoshlar orasida sportga qiziqishni oshirish, jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ijtimoiy faollikni kuchaytirishda samarali vosita ekanligini ko‘rsatdi.

АННОТАЦИЯ: В данной научной статье рассматриваются педагогические и организационные аспекты проведения и управления массовыми спортивными мероприятиями среди учащейся молодёжи на основе вида спорта карате. В ходе исследования были изучены методы эффективной организации тренировочных занятий и спортивных мероприятий по карате, механизмы управления, а также их влияние на физическую подготовленность, дисциплину и формирование здорового образа жизни у школьников. Результаты эксперимента показали, что массовые спортивные мероприятия по карате являются эффективным средством повышения интереса учащейся молодёжи к спорту, развития физических качеств и усиления социальной активности.

ABSTRACT: *This scientific article examines the pedagogical and organizational aspects of organizing and managing mass sports events among school-aged youth based on the sport of karate. The study analyzes effective methods of organizing karate training sessions and sports events, management mechanisms, and their impact on students' physical fitness, discipline, and the formation of a healthy lifestyle. The results of the experiment indicate that mass karate sports events are an effective means of increasing students' interest in sports, developing physical qualities, and enhancing social activity.*

KALIT SO‘ZLAR: *Karate, ommaviy sport tadbirlari, sportni boshqarish, o‘quvchi yoshlar, jismoniy tarbiya, sog‘lom turmush tarzi, sport tashkilotchiligi.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *Карате, массовые спортивные мероприятия, управление спортом, учащая молодёжь, физическое воспитание, здоровый образ жизни, спортивная организация.*

KEYWORDS: *Karate, mass sports events, sports management, school youth, physical education, healthy lifestyle, sports organization.*

TADQIQOTNING DOLZARBLIGI: *Hozirgi globallashuv va raqamlashtirish sharoitida o‘quvchi yoshlar o‘rtasida jismoniy faollik darajasining pasayib borishi dolzarb ijtimoiy-pedagogik muammolardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Kundalik hayotda kompyuter texnologiyalari, mobil qurilmalar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning ortishi yoshlarning harakat faolligini cheklab, ularning jismoniy rivojlanishi, sog‘lig‘i va psixologik holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu munosabat bilan o‘quvchi yoshlarni sport faoliyatiga keng jalb etish, ular orasida sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish va jismoniy tarbiyani samarali tashkil etish ta’lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ommaviy sport tadbirlari o‘quvchi yoshlarning jismoniy faolligini oshirish, sportga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish hamda ijtimoiy faolligini rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Biroq sport tadbirlarini samarali tashkil etish va boshqarish, ularni rejalashtirish, nazorat qilish va baholash jarayonlarida ko‘plab muammolar uchramoqda. Xususan, sport tadbirlarini*

o'tkazishda pedagogik yondashuvlarning yetarli darajada qo'llanilmasligi, tashkiliy ishlarning tizimsizligi va boshqaruv mexanizmlarining mukammal emasligi tadbirlarning samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli ommaviy sport tadbirlarini ilmiy asosda tashkil etish va boshqarish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Karate sport turi o'zining aniq tartib-qoidalarini, intizomga asoslangan mashg'ulot tizimi hamda tarbiyaviy yo'nalganligi bilan o'quvchi yoshlar tarbiyasida alohida o'rin tutadi. Karate mashg'ulotlari orqali o'quvchilarda jismoniy sifatlar bilan bir qatorda irodaviy barqarorlik, o'zini nazorat qilish, mas'uliyat, hurmat va axloqiy fazilatlar shakllanadi. Bundan tashqari, karate sporti yoshlarning stressga chidamliligini oshirish, salbiy odatlardan uzoqlashish va ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda samarali vosita hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, karate sport turi asosida o'quvchi yoshlar o'rtasida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish va boshqarishning pedagogik hamda tashkiliy asoslarini ilmiy jihatdan o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqish bugungi kun talabi hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari ta'lim muassasalari va sport tashkilotlarida karate sport tadbirlarini samarali tashkil etish va boshqarish tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi hamda uning dolzarbligini belgilaydi.

TADQIQOTNING MAQSADI: Karate sport turi asosida o'quvchi yoshlar o'rtasida ommaviy sport tadbirlarini samarali tashkil etish va boshqarishning pedagogik hamda tashkiliy asoslarini aniqlash.

TADQIQOTNING VAZIFALARI

- Karate sport tadbirlarini tashkil etishning nazariy asoslarini o'rganish;
- O'quvchi yoshlar o'rtasida ommaviy sport tadbirlarini boshqarish shakllarini tahlil qilish;
- Karate tadbirlarining jismoniy va tarbiyaviy samaradorligini aniqlash;
- Olingan natijalar asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

TADQIQOTNING TASHKIL ETILISHI: Tadqiqot umumta'lim maktablari va sport to'garaklari bazasida o'tkazildi. Tadqiqotda karate bilan shug'ullanuvchi o'quvchi yoshlar ishtirok etdi. Tadqiqot jarayonida ommaviy sport

musobaqalari, ko'rgazmali chiqishlar va sport bayramlari tashkil etildi. Ishtirokchilar nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi hamda sport tadbirlarining tashkiliy va boshqaruv jarayonlari kuzatildi.

TADQIQOT NATIJALARI VA ULARNING

MUHOKAMASI: O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, karate sport tadbirlarini rejalashtirilgan, tizimli va pedagogik asoslangan yondashuv orqali tashkil etish o'quvchi yoshlarning sportga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Tajriba guruhida qatnashgan o'quvchilarda jismoniy tayyorgarlik, intizom, o'zini nazorat qilish va jamoaviy ishlash ko'nikmalari yaxshilanishi kuzatildi. Shu bilan birga, o'quvchilar sport tadbirlarida faol ishtirok etish natijasida o'ziga bo'lgan ishonch, mas'uliyat va irodaviy chidamlilik darajalarini oshirdi. Bu holat, karate sport tadbirlarini pedagogik tamoyillar asosida tashkil etish nafaqat jismoniy, balki tarbiyaviy va ijtimoiy jihatdan ham samarali ekanligini ko'rsatadi. Nazorat guruhi bilan solishtirganda, tajriba guruhidagi o'quvchilarning tadbirlarda qatnashish faolligi ancha yuqori bo'ldi. Tadqiqot davomida kuzatilgan ma'lumotlarga ko'ra, tajriba guruhi ishtirokchilari o'quv mashg'ulotlari va musobaqalarda muntazam qatnashish orqali o'z jismoniy qobiliyatlarini yanada rivojlantirish bilan birga, ijtimoiy muhitga moslashuv, jamoada ishlash va hamkorlik ko'nikmalarini ham shakllantirdi. Shuningdek, tadbirlarni tashkil etish jarayonida pedagogik va tashkiliy yondashuvlarning o'quvchilarning faol ishtirokiga bevosita ta'siri aniqlanib, ularning jismoniy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynashi tasdiqlandi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, rejalashtirilgan va tizimli karate tadbirlari o'quvchilarni sport faoliyatiga jalb qilish bilan birga, ularning shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot davomida kuzatilgan barcha ko'rsatkichlar — intizom, jismoniy tayyorgarlik, jamoada ishlash ko'nikmalari va sportga qiziqish — pedagogik yondashuv asosida tashkil etilgan karate tadbirlarining samaradorligini amaliy jihatdan tasdiqlaydi. Bu esa kelgusida o'quvchi yoshlar o'rtasida ommaviy sport tadbirlarini rejalashtirish va boshqarish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqishga asos yaratadi. Natijalar shuni ham ko'rsatdiki, o'quvchi yoshlar orasida

muntazam tashkil etiladigan karate musobaqalari va mashg'ulotlari nafaqat jismoniy rivojlanish, balki ijtimoiy va psixologik rivojlanishni ham rag'batlantiradi. Shu bilan birga, bu tadbirlar yoshlarni sog'lom turmush tarziga jalb qilish, ularning sportga bo'lgan ijobiy qiziqishini oshirish va jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi.

JADVAL

1-jadval

Karate sport tadbirlarining o'quvchi yoshlarga ta'siri

Ko'rsatkichlar	Tadqiqot boshida	Tadqiqot oxirida
Jismoniy faollik	Past	Yuqori
Intizom darajasi	O'rtacha	Yuqori
Sportga qiziqish	O'rtacha	Yuqori
Ijtimoiy faollik	Past	O'rtacha

Jadvalga izoh:Jadvaldan ko'rinib turibdiki, karate sport tadbirlarida muntazam ishtirok etish o'quvchilarning jismoniy va ijtimoiy ko'rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilagan.

UMUMIY TAHLIL VA MUHOKAMA:Karate sport tadbirlarini tashkil etishda pedagogik va boshqaruv tamoyillariga rioya qilish o'quvchi yoshlarning sport faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga xizmat qiladi. Tadbirlarni to'g'ri rejalashtirish, mas'uliyatni taqsimlash va nazorat qilish jarayonlari sport tadbirlarining sifatli o'tishini ta'minlaydi.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, karate sport turi asosida o'quvchi yoshlar o'rtasida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish va boshqarish jismoniy tarbiya tizimida muhim ahamiyatga ega. Tadbirlar pedagogik tamoyillar asosida rejalashtirilgan va tizimli tarzda amalga oshirilganda o'quvchilarning sportga bo'lgan qiziqishi sezilarli darajada oshadi, ularning mashg'ulotlarda faol ishtirok etish darajasi yaxshilanadi.Karate sport tadbirlari

o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, bu tadbirlar intizom, o'zini nazorat qilish, irodaviy chidamlilik va mas'uliyat kabi tarbiyaviy jihatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. O'quvchilar jamoada ishlash, hamkorlik qilish va o'zini to'g'ri tutish ko'nikmalarini rivojlantiradi, bu esa ularning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, karate sport tadbirlari sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, yoshlar orasida faol hayot tarzini rag'batlantirish va ularni salbiy odatlardan himoya qilishda samarali vosita hisoblanadi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, muntazam tashkil etilgan va boshqariladigan karate musobaqalari o'quvchi yoshlarning faolligi, jismoniy ko'rsatkichlari va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga bevosita hissa qo'shadi. Mazkur tadqiqot natijalari amaliy faoliyatni takomillashtirish uchun metodik asos sifatida xizmat qilishi mumkin. Ular maktablar, sport to'garaklari va sport muassasalari uchun karate sport tadbirlarini samarali tashkil etish va boshqarish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishda asos bo'ladi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari yoshlar orasida sportni ommalashtirish, ularning jismoniy va ijtimoiy rivojlanishini rag'batlantirish hamda jismoniy tarbiya tizimining sifatini oshirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yunusova D.M. **Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
2. Eshpulatov J.N. **Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi.** – Toshkent, 2023.
3. Kerimov F.A. **Sport pedagogikasi.** – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
4. Salomov R.S. **Jismoniy tarbiya va sportni o'qitish metodikasi.** – Toshkent: Fan, 2020.
5. Xo'jamov B., Qodirov A. **Sport o'yinlari va kurash turlari nazariyasi va metodikasi.** – Toshkent, 2021.
6. Platonov V.N. **Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte.** – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015.

7. Matveyev L.P. **Teoriya i metodika fizicheskoy kultury.** – Moskva: Fizkultura i sport, 2010.
8. Gomelskiy A.Ya. **Basketbol i borba. Osnovy tekhniki i taktiki.** – Moskva: Sport, 2016.
9. Zatsiorskiy V.M. **Fizicheskiye kachestva sportsmena.** – Moskva: Sovetskiy sport, 2009.